

EPÍSTOLA VII.

AD CLERUM. DE PRECANDO DEO.

Nuestros pecados son la verdadera causa de las desgracias que nos sobrevienen: doctrina evangélica y visiones del Santo acerca de la oración y observancia de los preceptos: prueba Dios nuestros corazones aliviéndonos, sin que por eso falte nunca su auxilio en la tribulación: si oramos cuál conviene y limpiamos nuestras conciencias, alcanzaremos misericordia.

CYPRIANUS presbyteris et diaconibus fratribus salutem.

Quanquam sciām, fratres charissimi, pro timore quem singuli debemus Deo, vos quoquē illie assiduis orationibus et enixis precibus instanter incubere, admoneo tamen et ipse religiosam sollicitudinem vestram ut ad placandum atque exorandum Dominum, non voce sola, sed et jejuniis et lacrymis et omni genere depreciationis ingemiscamus. Intelligentum est enim et confitendum, pressuræ istius tam turbidam vastitatem, quæ gregem nostrum maxima ex parte populata est et adhuc usque populatur, secundūm peccata nostra venisse, dum viam Domini non tenemus, nec data nobis ad salutem cœlestia mandata servamus. Fecit Dominus noster voluntatem Patris, et nos non facimus Domini voluntatem, patrimonio et lucro studentes, superbiam sectantes, æmulationi et dissensioni vacantes, simplicitatis et fidei negligentes, sæculo verbis solis et non factis renuntiantes, unusquisque sibi placentes, et omnibus displicentes. Vapulamus itaque ut meremur, cùm scriptum sit: *Servus autem ille qui cognoscit voluntatem domini sui, et non paruerit voluntati ejus, vapulabit multis.*^a Quas autem plagas, quæ verbera non meremur,

^a Luc. XII.

CARTA VII.

67

quando nec confessores, qui exemplo cæteris ad bonos mores esse debuerant, teneant disciplinam? Itaque, dum quosdam insolenter extollit confessionis sue tumida et inverecunda jactatio, tormenta venerunt, et tormenta sinè fine tortoris, sinè exitu damnationis, sinè solatio mortis, tormenta quæ ad coronam non facilè dimittant, sed tandi torqueant quandiu dejiciant; nisi si aliquis, divinâ dignatione subtractus, inter ipsa cruciamenta profecerit, adeptus gloriam non termino supplicii, sed velocitate moriendi. Hæc patimur delicto et merito nostro, sicut præmonuit divina censura, dicens: *Si dereliquerint legem meam et in judiciis meis non ambulaverint, si justificationes meas profanaverint et præcepta mea non observaverint, visitabo in virga facinora eorum et in flagellis delicta eorum*^a. Virgas igitur et flagella sentimus, qui Deo nec bonis factis placemus, nec pro peccatis satisfacimus.

Rogemus de intimo corde et de tota mente misericordiam Dei, quia et ipse addidit dicens: *Misericordiam autem meam non dispergam ab eis*^b. Petamus, et accipiemus; et, si accipiendi mora et tarditas fuerit, quoniam graviter offendimus, pulsemus; quia et pulsanti aperietur, si modo pulsent ostium preces, gemitus et lacrymæ nostræ, quibus insistere et immorari oportet, et si sit unanimis oratio. Nam, quod magis suasit et compulit ut has ad vos litteras scriberem, scire debetis (sicut Dominus ostendere et revelare dignatus est) dictum esse in visione: *Petite et impetrabitis*^c, tunc deinde præceptum plebi assistenti ut pro quibusdam personis designatis sibi peterent, in petendo autem fuisse dissonas voces et dispare voluntates, et vehementer hoc displicuisse illi qui dixerat: *Petite et impetrabitis, quod plebis inæqualitas di-*

^a Psalm. LXXXVIII.—b. Psal. LXXXVIII.—c. Matth. vn; Luc. xi.

screparet, nec esset fratum consenso una et simplex et juncta concordia, cùm scriptum sit: *Deus qui inhabitate facil unāimes in domo*^a; et in Actis Apostolorum legamus: *Turba autem eorum qui crediderant, animā ac mente unā agebant*^b; et Dominus suā voce manda- verit, dicens: *Hoc est mandatum meum, ut diligatis in- vicem*^c: et iterū: *Dico autem vobis quoniam si duobus ex vobis convenerit in terra, de omni re quamcumque pe- tieritis, continget vobis a Patre meo in cælis est*^d.

Quòd si duo unanimes tantum possunt, quid si una- nimitas apud omnes esset? Quòd si, secundū pacem quam nobis Dominus dedit, universis fratribus conve- niret, jampridem de divina misericordia impetrāssemus quod petimus, nec tandiū in hoc salutis et fidei nostræ periculo fluctuaremus; imò verò nec venissent fratribus hæc mala, si in unum fraternitas fuisset animata. Nam et illud ostensum est, quòd sederet paterfamilias, se- dente sibi ad dexteram juvēne; qui juvenis, anxius et cum quadam indignatione subtristis, maxillam manu tenens, mœsto vultu sedebat. Alius vero¹ in sinistra parte consistens rete portabat, quod se mittere, ut cir- cumstantem populum caperet, minabatur. Et cùm mi- raretur quid hoc esset ille qui vidit, dictum est ei, ju- venem qui ad dexteram sic sederet, contristari et dolere quòd præcepta sua non observarentur, illum verò in sinistra exultare, quòd sibi daretur occasio, ut a patre- familias potestatem sumeret sæviendi. Hoc priùs longè ostensum est, quām tempestas vastitatis hujus oriatur. Et vidimus impletum quod fuerat ostensum, ut, dum Domini præcepta contemnimus, dum datæ legis man- data salutaria non tenemus, facultatem nocendi inimi- cus acciperet, minus armatos et ad repugnandum mi- nus cautos jactu retis operaret.

¹ El demonio.

^a Psalm. LXVII.—b Act. IV.—c Joan. XV.—d Matth. XVIII.

Oremus instanter, et assiduis precibus ingemisca- mus. Nam et hoc nobis non olim per visionem, fratres charissimi, exprobratum sciatis, quod dormitemus in precibus, nec vigilanter oremus^a. Et Deus utique, qui quem corripit diligit, quando corripit, ad hoc corripit ut emendet, ad hoc emendat ut servet. Excutiamus itaque et abrumpamus somni vincula, et instanter ac vigilanter oremus, sicut Paulus Apostolus præcipit, dicens: *Instate orationi vigilantes in ea*^b: nam et Apos- toli orare diebus ac noctibus non destiterunt, et Domi- nus quoque ipse, disciplinæ magister et exempli nostri via, frequenter et vigilanter oravit, sicut in Evangelio legimus: *Exiit in montem orare, et fuit pernoctans in ora- tione Dei*^c. Et utique quod orabat, orabat ille pro no- bis, cùm peccator ipse non esset, sed aliena peccata por- taret. Adeò autem pro nobis ille deprecabatur, ut lega- mus aliquo loco: *Dixit autem Dominus ad Petrum: Ecce Satanas postulavit ut vos vexaret quomodo triticum. Ego autem rogavi pro te, ne deficiat fides tua*^d. Quòd si pro nobis ac pro delictis nostris ille et laborabat, et vigila- bat, et precabatur, quantò nos magis insistere precibus et orare, et primò ipsum Domiuim rogare, tum deinde per ipsum Deo Patri satisfacere debemus?

Habemus advocationem¹ et deprecacionem pro peccatis nostris Jesum Christum Dominum et Deum nostrum, si modò nos in præteritum² peccasse pœnitentia, et, con- fitentes atque intelligentes delicta nostra quibus nunc Dominum offendimus, vel de cætero nos ambulare in

¹ Antiguamente la palabra *advocatus* no significaba lo que ahora, sino una especie de protector, que à ruegos del acu- sado, se presentaba al tribunal para prestarle apoyo con su reputacion y valimiento. Así, pues, *advocatum et deprecatorem* se traducirá bien por *protector e intercesor*.

² En el tiempo pasado. Plin. VIII, 18, 26: *in præteritum et in futurum.*

^a Prov. XXX.—b Coloss. IV.—c Luc. VI.—d Ibid. XXII.

viis ejus, et præcepta ejus metuere spondeamus. Pater nos corrigit et tetur, stantes tamen¹ in fide et pressuris atque angustiis, scilicet Christo ejus firmiter adhaerentes, sicut scriptum est: *Quis nos separabit a dilectione Christi?* pressura, an angustia, an persecutio, an fames, an nuditas, an periculum, an gladius²? Nihil horum potest separare credentes, nihil potest avellere corpori ejus et sanguini cohærentes.

Persecutio ista examinatio est atque exploratio pectoris nostri. Executi nos Deus voluit et probari, sicut suos semper probavit; nec tamen in probationibus ejus aliquando auxilium creditibus defuit. Denique ad minimum famulum suum et in delictis licet plurimis constitutum et dignatione ejus indignum, tamen ille pro sua circa nos bonitate mandare³ dignatus est. Dic illi, inquit, securus sit, quia pax ventura est; sed⁴ quod interim morula est, supersunt adhuc aliqui qui probentur. Sed et de victu parco et sobrio potu divinis dignationibus admonemur; scilicet, ne vigore cœlesti sublime jam pectus illecebra sacerdotalis enervet, vel ne largioribus epulis mens gravata minùs ad preces orationis eviglet.

Dissimulare hæc singula et apud conscientiam meam solus occultare non debui, quibus unusquisque nostrum et instrui et regi possit. Nec ipsi denique apud vos hanc epistolam teneatis occultam, sed legendam fratribus suggestatis. Intercipere enim⁵ quibus nos Dominus admonere et instruere dignatur, ejus est qui admoneri et instrui fratrem suum nolit. Probari nos a Domino nostro sciant, nec unquam a fide qua in eum simùl credidimus,

¹ Stantes tamen; es decir, dummodo stenus.

² Mandare, tomado absolutamente, significa dar ó transmitir sus órdenes, sus disposiciones.

³ Pero que se retarda por un breve tiempo, porque todavía falta probar á algunos.

⁴ Supl. ea. (Intercipere, impedir el paso á....)

⁵ Rom. viii.

præsentis pressuræ conflictatione deficiant. Delicta sua singuli recognoscentes, vel¹ modò conversationem veteris hominis exponant. Nemo enim retrò attendens et superponens manum suam super aratum aptus est regno Dei. Denique et uxor Lot, quæ liberata, contra præceptum retro respexit, quod² evaserat perdidit. Attendamus non posteriora, quò diabolus revocat, sed priora, quò Christus vocat. Oculos erigamus ad cœlum, ne oblectamentis et illecebris nos suis terra decipiatur. Unusquisque oret Deum, non pro se tantum, sed pro omnibus fratribus, sicut Dominus orare nos docuit; ubi non singulis privatam precem mandat, sed oratione communi et concordi prece orantes pro omnibus jussit orare.

Si nos Dominus humiles et quietos, si nobis invicem copulatos, si circa iram timidos, si præsenti tribulatio-ne correctos emendatosque conspexerit, tutos ab ini-mici infestationibus exhibebit. Præcessit disciplina, sequetur et venia. Nos tantum sinè cessatione poscendi et cum fide accipiendo simplices et unanimes Dominum de-precemur, cum gemitu pariter et fletu deprecantes, sicut deprecari oportet eos qui sint positi inter plangentium ruinas et timentium reliquias, inter numerosam lan-guentium stragem et exiguum stantium firmitatem. Rogemus pacem matrius redi, citò latebris nostris et periculis subveniri, impleri que famulis suis Dominus dignatur ostendere, redintegrationem Ecclesiæ, securitatem salutis nostræ, post pluvias serenitatem, post te-nebras lucem, post procellas et turbines placidam leni-tatem, pia paternæ dilectionis auxilia, divinæ majestatis solita magnalia, quibus et persequentium blasphemia redundatur, et lapsorum pœnitentia reformatur, et fortis et stabilis perseverantium fiducia glorietur.

¹ A lo menos ahora.

² Perdió el haber escapado, es decir; perdió las ventajas que podian resultarle de haber salido libre de la ciudad nefanda.

Opto vos, fratres charissimi, semper benè valere et nostrī meminisse. Fraternitatem meo nomine salutate, et ut nostrī meminerint admonete. Valete.

EPÍSTOLA VIII.

AD MARTYRES ET CONFESSORES.

Despues de alabar á los mártires de Africa por su constancia, los exhorta á que perseveren, poniéndoles delante el ejemplo de Mapálico su compañero. Esta carta es viva y bella, y revela claramente la gran satisfaccion del Santo.

CYPRIANUS martyribus et confessoribus in Christo Dominō nostro, et in Deo Patre, perpetuam salutem.

Exulto latus et gratulor, fortissimi ac beatissimi fratres, cognitā fide ac virtute vestrā, in quibus mater Ecclesia gloriatur. Gloriata est nuper quidem cūm, confessione perstante, suscepta pœna est, quæ confessores Christi fecit extores. Confessio tamen præsens quantò in passione fortior, tantò clarior et major in honore est. Crevit pugna, crevit et pugnantium gloria. Nec retardati estis ab acie tormentorum metu, sed ipsis tormentis magis ac magis estis ad aciem provocati, fortes et stabiles ad maximi certaminis prælium¹ promptā devotione redistis. Ex quibus quosdam jam comperi coronatos, quosdam verò ad coronam victoriae jam jamque proximos, universos autem quos agmine glorioso carcer inclusit, pari ac simili calore virtutis ad gerendum certamen animatos, sicut esse oportet in divinis castris milites Christi, ut incorruptam fidei firmitatem non blanditiæ decipient, non minæ terreat, non cruciatus ac tor-

¹ Maximi certaminis prælium: la lucha suprema y decisiva, el martirio.

menta devincant; quia major est qui in nobis est, quam qui est in hoc mundo, nec plus ad dejiciendum potest terrena pœna, quam ad erigendum tutela divina².

Probata res est certamine fratrum gloriose, qui, ad tormenta vincenda cæteris duces facti, exemplum virtutis ac fidei præbuerunt, congressi in acie donec acies succumberet victa. Quibus ego vos laudibus prædicem, fortissimi fratres? Robur pectoris vestri et perseverantiam fidei quo præconio vocis exornem? Tolerastis usque ad consummationem gloriae durissimam quæstionem, nec cessistis suppliciis, sed vobis potius supplicia cesserunt. Finem doloribus, quem tomenta non dabant, coronæ dederunt. Quæstio gravior ad hoc diu perseveravit, non ut stantem fidem dejiceret, sed ut homines Dei ad Dominum velocius mitteret. Vidi admirans præsentium multitudine cœlesti certamen, certamen Dei, certamen spiritale, prælium Christi, stetisse servos ejus voce liberâ, mente incorruptâ, virtute divinâ, telis quidem sacerularibus nudos, sed armis fidei credentes armatos. Steterunt torti torquentibus fortiores, et pulsantes acclantes unguis³ pulsata ac laniata membra vicerunt. Inexpugnabilem idem superare non potuit sæviens diu plaga repetita, quamvis ruptâ compage viscerum torquerentur in servis Dei jam non membra, sed vulnera⁴. Fluebat sanguis, qui incendium persecutionis extingueret, qui flamas et ignes gehennæ gloriose crux sopiret. O quale illud fuit spectaculum Domino! quam sublime! quam magnum! quam Dei oculis sacramento ac devotione militis ejus acceptum! sicut

¹ Antes de stetisse suple scitac; ó bien en lugar de stetisse servos ejus..., nudos..., armatos, supon que dice cum steterunt ejus servi..., nudi..., armati.

² Ungulus: uña de hierro, gancho, instrumento de suplicio, diminutivo de unguis.

³ Pensamiento feliz y sumamente expresivo.

⁴ Joan iv. Epist. 1.^a